

Kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals ten aanzien van verschillende vormen van residentiële jeugdhulp

Student: Marc Burger (S3648419)

Begeleiders: Dr. A.E. Zijlstra & Y. Riemersma, MSc.

2de beoordelaar: Dr. S. Houwen

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

1 juli 2022

Abstract

Residential care is considered as a last option for young people who cannot be raised by their parents or cannot be placed in other out-of-home care. In general, out-of-home placement has to be based on the best interest of the child and needs to provide stable placement and perspective for the future. Alternative forms of residential care focus much more on stability and perspective for the future than regular forms of residential care do. However, little is known about the experiences regarding alternative residential care in terms of terms of stability of placement, satisfaction with the provided help, and attainment because these forms are relatively new. The first aim of this study was to evaluate the experiences regarding residential care in the three terms mentioned. The second aim was to compare the different forms of residential care with regard to the three terms. In this qualitative study youth, parents, and professionals ($N=12$) were interviewed. The participants were divided between a family home and an alternative form of residential care. This cross-sectional study has a multiple single case design. The interviews were transcribed and then deductively and inductively encoded in the program Atlas.ti. This study is part of a PhD project. The participant generally had a lot of positive experiences towards the family home and alternative form of residential care. In addition, the results showed that there is another variable, namely 'contact', that possibly affects the experiences of the participants with regards to residential care. There are many similarities, but also some differences between the forms. In terms of contact between youth and professionals the forms differ from each other. Small-scale residential care seems to have positive impact on experiences of youth. Stability of the placement and the way professionals treat youth seem to be important in how residential care is experienced. It is recommended to do further research on the variable contact in multiple residential care forms.

Keywords: stability of placement, residential care, attainment, satisfaction, experiences, contact

Kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals ten aanzien van verschillende vormen van residentiële jeugdhulp

In het Verdrag inzake de rechten van het kind hebben de landen behorende tot de Verenigde Naties gezamenlijk de rechten van het kind opgesteld. Hierin staan onder meer het recht op gezinsleven, het recht op leven en ontwikkeling en het recht op gezinsvervangende zorg. Daarbij heeft elk Nederlands kind in beginsel recht om samen te leven met zijn of haar ouders (Verenigde Naties, 1989). Een kind kan echter uithuisgeplaatst worden door de overheid als sprake is van bijvoorbeeld misbruik, verwaarlozing of als de ontwikkeling van een kind wordt bedreigd. Een kind kan ook (ernstige) gedragsproblemen hebben waardoor de situatie thuis onhoudbaar wordt (Leloux-Opmeer et al., 2016). In Nederland wonen ongeveer 30.000 jeugdigen niet thuis (CBS, 2021). Bij de beslissing om een kind wel of niet uit huis te plaatsen staat het belang van het kind altijd voorop (Verenigde Naties, 1989). Als een kind niet meer bij de ouder(s) kan wonen heeft een kind recht op een andere vorm van zorg en onderdak. In eerste instantie wordt gekeken of een kind binnen de familie kan worden opgevangen. Mocht opvang binnen de familie of een pleeggezin onmogelijk zijn, dan kan een kind in een residentiële voorziening worden geplaatst (Bartelink et al., 2017; De Lange et al., 2015; Verenigde Naties, 1989).

De residentiële hulp is een vorm van hulp waarbij jeugdigen op vrijwillige of gedwongen basis dag en nacht buiten hun ‘normale’ omgeving verblijven (Barth, 2002; Grietens et al., 2015). Het betreft hulp voor jeugdigen in de leeftijdscategorie van 0 tot 23 jaar, met uiteenlopende problemen en plaatsingen van verschillende duur (NJI, 2019). Voorbeelden van vormen van residentiële jeugdhulp zijn behandel- en leefgroepen (De Lange et al., 2015). Een behandelgroep is vooral gericht op de behandeling van specifieke problemen, zoals gedragsproblemen. De hulp binnen leefgroepen focust zich meer op opvoeden en opgroeien (NJI, 2019).

De toegenomen maatschappelijke aandacht voor kleinschalige vormen/groepen van residentiële jeugdhulp heeft ervoor gezorgd dat de nieuwe vormen zijn ontwikkeld (Nijhof et al., 2020). Deze vormen zouden een alternatief voor residentiële leefgroepen en JeugdzorgPlus moeten bieden (NJI, 2022). Het doel van deze alternatieve vormen van residentiële hulp is om jeugdigen stabiliteit en toekomstperspectief te bieden. De alternatieve vormen bieden vaak de mogelijkheid tot langdurig verblijf, terwijl reguliere vormen zich richten op een snelle terugkeer naar de (pleeg)familie (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport, 2018). Een snelle terugkeer is echter niet voor elke jeugdige realistisch

(Konijn & Van der Steege, 2013). De mogelijkheid tot langdurig verblijf zou voorkomen dat jeugdigen van hulpvorm naar hulpvorm worden verplaatst. Hierdoor zou bijvoorbeeld het welzijn van jeugdigen toe kunnen nemen (Christiansen et al, 2010; Thoburn, 2016).

Hoe de alternatieve vormen worden ervaren is vanwege de recente start relatief onbekend. Stabiliteit, tevredenheid met de hulp en doelrealisatie worden veelgebruikt om de uitkomsten van residentiële hulp te evalueren (Commissie Samson, 2012; Exalto et al., 2019; Knorth et al., 2008; Konijn & van der Steege, 2013; NJI, 2019; Van Yperen et al., 2017; De Valk et al., 2017; Ten Brummelaar et al., 2018). Van stabiliteit kan gesproken worden als een jeugdige voor een langere periode op dezelfde plaats kan verblijven met dezelfde hulp. Uit vele onderzoeken is gebleken dat veranderingen in de woonsituatie negatieve invloed heeft op de ontwikkeling en het welzijn van de jeugdige (Christiansen et al., 2010). De tevredenheid met de hulp is een belangrijke indicator van hoe de (residentiële) hulp in het algemeen wordt ervaren. De mate van doelrealisatie geldt als een van de ‘outcome-indicatoren’ in de jeugdhulp (Van Yperen et al., 2014). Doelrealisatie kan opgesplitst worden in meerdere domeinen zoals *probleemafname, het realiseren van doelen in het hulpverleningsplan, verder kunnen zonder hulp* en *niet opnieuw starten met hulp* (Van Yperen et al., 2017). Het stellen van doelen bij een interventie is belangrijk. Onderzoek naar de effectiviteit van hulp laat zien dat doelgericht werken het resultaat van interventies bevordert (Kleinrahm et al, 2013; Ramnerö & Jansson, 2016)

Hoe de alternatieve vormen van residentiële hulp worden ervaren is vanwege de recente start relatief onbekend. Het onderzoek van Nijhof et al. (2020) heeft de eerste ervaringen van jeugdigen en professionals ten aanzien van de alternatieve kleinschalige vormen van hulp verkend. In dat onderzoek zijn een aantal potentieel werkzame elementen naar voren gekomen. Echter, er is meer kwalitatief onderzoek nodig om te kijken hoe onder andere de variabelen stabiliteit, tevredenheid met hulp en doelrealisatie ervaren worden. Een verdere verkenning zou ook meer duidelijkheid kunnen geven over welke andere variabelen een rol spelen in hoe residentiële hulp wordt ervaren. Op basis daarvan kan beleid gevoerd of aangepast worden.

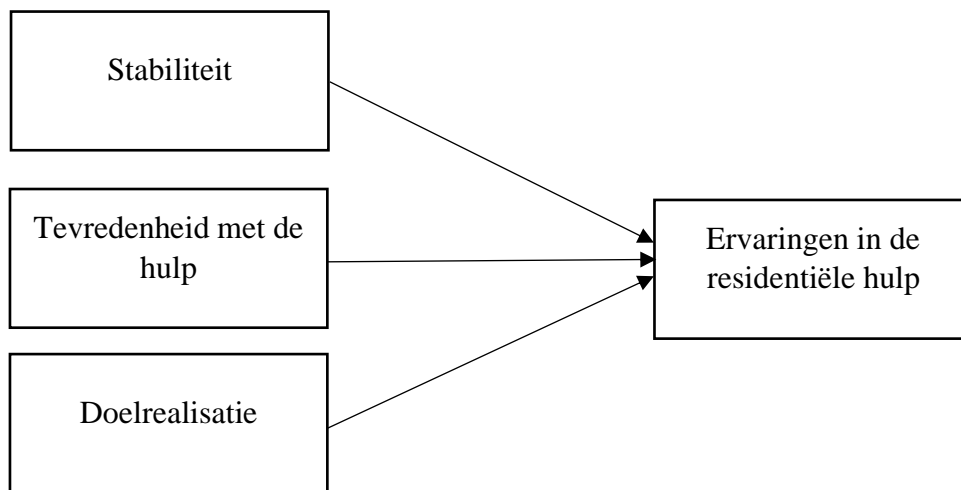
Het eerste doel van het onderzoek is om de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals met stabiliteit, tevredenheid met de hulp en doelrealisatie inzichtelijk te krijgen. Het tweede doel van het onderzoek is om de overeenkomsten en verschillen met betrekking tot de verschillende vormen van residentiële hulp in kaart te brengen. De onderzoekersvragen luiden als volgt: *‘Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals in verschillende vormen van residentiële hulp ten aanzien van stabiliteit, tevredenheid met de*

hulp en doelrealisatie?’ en ‘Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende vormen van residentiële hulp?’

In het conceptueel model (zie Figuur 1) is te zien dat onafhankelijke variabelen stabiliteit, tevredenheid met de hulp en doelrealisatie van invloed zijn op de afhankelijke variabele ervaringen in de residentiële hulp.

Figuur 1

Conceptueel model

Methode

Design

In dit cross-sectioneel onderzoek is gebruik gemaakt van een multiple single case design. De ervaringen van de participanten zijn eenmalig bevestigd en het moment waarop de participanten zijn bevestigd verschilt. De participanten zijn benaderd voor een interview nadat een jeugdige anderhalf jaar in een residentiële instelling verbleef. Voor een case studie is gekozen omdat het goed ervaringen van personen, organisaties of instellingen kan beschrijven (Flick, 2018). In deze thesis is geprobeerd de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals ten aanzien van verschillende vormen van residentiële hulp in kaart te brengen. Dit onderzoek maakt deel uit van een promotieonderzoek naar de uitkomsten van verschillende vormen van residentiële hulp (Riemersma, forthcoming). In dit deel van het promotieonderzoek is specifiek gekeken naar de ervaringen ten aanzien van de residentiële hulp.

Steekproef

Alternatieve kleinschalige vormen van residentiële hulp, gezinshuizen en reguliere vormen van residentiële hulp zijn benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Getracht is

om zoveel mogelijk verschillende vormen en personen mee te nemen in het onderzoek. Jeugdigen tussen de zes en achttien jaar oud konden meegenomen worden in het onderzoek, waarbij een jeugdige tussen de achttien en twintig geïnccludeerd mocht worden als de verwachting was dat de jeugdige op moment van inclusie niet binnen een jaar zelfstandig zou wonen. Daarnaast zijn ouders en professionals na anderhalf jaar gevraagd toe te lichten hoe zij de hulp van de jeugdige ervaren hebben. Met professionals worden de pedagogisch medewerkers van de alternatieve kleinschalige vorm van residentiële hulp en de eigenaars van de het gezinshuis bedoeld.

Uiteindelijk zijn voor het onderzoek alleen data van één alternatieve kleinschalige vorm en een gezinshuis meegenomen. Data van een reguliere vorm van residentiële hulp was nog niet beschikbaar op het moment van dit onderzoek. In de nabije toekomst zullen bij meerdere alternatieve vormen van residentiële hulp, gezinshuizen en reguliere vormen van residentiële hulp data verzameld worden door middel van een interview. In totaal zijn er twaalf participanten. Van zowel de alternatieve als het gezinshuis hebben twee jeugdigen meegedaan aan een interview. Twee ouders van jeugdigen in de alternatieve kleinschalige vorm en nul ouders van een jeugdige binnen het gezinshuis hebben deelgenomen aan het onderzoek. De twee ouders zijn een man en een vrouw. Per verblijfvorm zijn drie interviews afgenomen met professionals van deze vormen. Van het gezinshuis heeft één professional alle drie interviews gedaan en dus hebben in totaal vier verschillende professionals meegedaan aan het onderzoek. De vier professionals zijn allemaal vrouw. Vier van de jeugdigen zijn meisjes en de overige twee jeugdigen zijn jongens. De leeftijd bij aanvang van de hulp van de jeugdigen varieerde van 14-19 jaar oud, waarbij vijf van de zes tussen de 14-16 jaar oud waren. Een deel van de jeugdigen is vrijwillig geplaatst in de residentiële hulp. Bij drie jeugdigen is een gezinsvoogd aangesteld en er zijn ook ouders die uit of dreigen uit het ouderlijk gezag te worden ontheven. Eén van de drie vrijwillig geplaatste jeugdigen heeft een gezinsvoogd, de andere jeugdigen zijn niet-vrijwillig geplaatst. Alle participanten hebben een nummer van 1 t/m 12 toegedeeld gekregen. Nummers 1 t/m 7 zijn participanten van de alternatieve kleinschalige vorm van residentiële hulp en de nummer 8 t/m 12 zijn participanten betrokken bij het gezinshuis.

Instrument

In dit kwalitatief onderzoek zijn de ervaringen van de jeugdigen, ouders en professionals in kaart gebracht door middel van een semi-gestructureerd interview. Het interview heeft plaatsgevonden nadat een jeugdige anderhalf jaar heeft verbleven in één van de twee vormen van residentiële hulp. In het interview zijn vragen gesteld over de drie

variabelen stabiliteit, tevredenheid met hulp en doelrealisatie. De vragen zijn opgesteld door Riemersma, MSc. Per variabele zijn een aantal vragen gesteld. De interviews zijn afgenomen aan de hand van een leidraad voor de jeugdigen en een leidraad voor professionals en ouders (zie Bijlage A en B). De leidraad voor het interview is ontwikkeld op basis van een aantal thema's uit het de Kidscreen-10 (Ravens-Sieberer et al., 2010). De Kidscreen-10 is een vragenlijst die gebruikt wordt om de uitkomsten op het gebied van welzijn van jeugdigen in kaart te brengen. Deze vragenlijst is gekwalificeerd als valide meetinstrument (Ravens-Sieberer et al., 2010). Verder is literatuur over stabiliteit, tevredenheid en doelrealisatie gebruikt bij het opstellen van de leidraad (Van Yperen et al., 2017). Door gebruik te maken van interviews is getracht de ervaringen zo volledig mogelijk te verkrijgen. Een open en responsieve houding van de interviewer is daarbij van belang (Rubin & Rubin, 2012). De interviews zijn gedeeltelijk op locatie van de residentiële hulp afgenomen en deels ook door middel van een telefoongesprek, waarbij de jeugdigen allemaal face-to-face zijn geïnterviewd op locatie. De interviews variëren in tijdsduur tussen ongeveer vijftien en vijfenveertig minuten. De interviews variëren aanzienlijk in tijd en dat komt vooral doordat de ene participant veel meer en uitgebreider vertelde dan de ander. Daarbij werd in sommige interviews ook veel gesproken over, voor dit onderzoek, minder relevante dingen waardoor deze interviews langer duurden.

Procedure

Bij aanvang van de plaatsing zijn de jeugdige, de ouder(s) en professional gevraagd om mee te doen aan het gehele promotieonderzoek. Het promotieonderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie van de afdeling Pedagogische Wetenschappen, Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Aan jeugdigen tot 18 jaar is schriftelijk toestemming gevraagd aan de gezagsdrager van de jeugdige. De ouders, professionals en de jeugdigen van twaalf jaar en ouder zijn schriftelijk om toestemming gevraagd. Nadat een jeugdige anderhalf jaar in een residentiële hulp had verbleven zijn zij als eerst benaderd om deel te nemen aan een interview. De ouder(s) en de professional van de desbetreffende locatie zijn ook gevraagd om deel te nemen aan een interview. Toestemming voor het opnemen van het interview is voorafgaand aan het interview gevraagd. Alle personen die geïnterviewd wilden worden gaven ook toestemming voor opname. Alle gegevens zijn digitaal opgeslagen op een beveiligde plek binnen het computersysteem van de Rijksuniversiteit Groningen. Alleen de betrokken onderzoekers en studenten binnen het promotieonderzoek hadden toegang tot deze gegevens.

Data-analyse

De interviews van de jeugdigen, ouders en professionals zijn eerst getranscribeerd. Hierbij is het programma F4 transkript gebruikt als hulpmiddel. Vervolgens zijn de interviews in Atlas.ti geplaatst waar zij gecodeerd zijn. De interviews zijn zowel deductief als inductief gecodeerd. Relevante fragmenten zijn geselecteerd en zijn gelabeld aan een van de codes. Op basis van de theorie zijn de drie variabelen stabiliteit, tevredenheid met de hulp en doelrealisatie als codes opgesteld. Tijdens het analyseren van de interviews zijn subcodes en andere codes opgesteld (Hennink et al., 2010). Tijdens het coderen is de hoofdcode opgesplitst in een viertal domeinen. Deze domeinen zijn welzijn, dagelijks leven, realisatie en toekomst. De domeinen zijn gebaseerd op de literatuur. In het domein welzijn en dagelijks leven wordt gekeken naar hoe het welzijn en het dagelijks leven zich hebben ontwikkeld, waarbij de focus ligt op het hopelijk *afnemen van de problematiek*. Het domein realisatie komt overeen met het subdoel dat *de overeengekomen doelen in het hulpverleningsplan gerealiseerd zijn*. Het domein toekomst is gebaseerd op de subdoelen *zonder hulp verder kunnen* en *niet opnieuw starten met hulp* (Van Yperen et al., 2017). De domeinen geven gezamenlijk weer hoe de variabele doelrealisatie is ervaren door de jeugdigen, ouders en professionals. Door naast deductief te coderen, ook inductief te coderen zijn andere belangrijke bevindingen uit de interviews ook meegenomen in de analyse. Het thema 'contact' werd veelvuldig benoemd door de participanten, waardoor contact een vierde variabele is geworden binnen dit onderzoek. Bij de variabele contact wordt ingegaan op het contact van de jeugdige met de professional, maar ook het contact met leeftijdsgenoten en ouder(s). Ook wordt de klik of relatie tussen de jeugdige en professional beschreven binnen de variabele contact. Nadat alle relevante fragmenten gecodeerd waren zijn de belangrijkste bevindingen per code verzameld. Al deze bevindingen samen geven weer wat over de desbetreffende variabele gezegd is.

Van de alternatieve kleinschalige vorm van residentiële hulp zijn zeven interviews gecodeerd. Van het gezinshuis zijn vijf interviews gecodeerd. Er is begonnen met het coderen van de alternatieve kleinschalige vorm. Vervolgens zijn de interviews van het gezinshuis gecodeerd, om op die manier de beide vormen te onderscheiden.

Resultaten

De vier hoofdcodes zijn tijdens het coderen verder opgesplitst in een aantal subcodes. Naast de hoofdcodes zijn uiteindelijk 37 subcodes gebruikt bij het coderen. In totaal zijn 723 fragmenten gecodeerd die relevant geacht werden. De resultaten zijn per variabele

weergegeven, waarna de overeenkomsten en verschillen tussen de vormen zijn beschreven.

Stabiliteit

De variabele stabiliteit gaat voornamelijk over hoe stabiel of instabiel de participanten het verblijf hebben ervaren. De jeugdigen hebben in het algemeen fijn gevonden dat zij voor een langere periode op dezelfde plek mochten verblijven. Zo gaf een jeugdige aan “Fijn, gewoon een beetje stabiliteit, gewoon weten waar ik aan toe ben en niet van plek naar plek moet verhuizen” (participant 8). Professionals gaven aan dat verplaatsen van de ene naar de andere plek voor de jeugdigen slecht zou zijn. Een professional zei “als je haar elke keer zou verplaatsen naar een andere plekje zou ze denk ik niet de stappen hebben gemaakt die ze nu heeft gemaakt” (participant 6). De mogelijkheid tot langdurig verblijf, ook na achttiende levensjaar, gaf de jeugdigen rust en overzicht. Verder gaf een professional aan dat voorspelbaarheid fijn is voor de jeugdigen, dit blijkt uit bijvoorbeeld “Dat is wat hij nodig heeft” (participant 12). Een verplaatsing naar een andere instelling zorgt ervoor dat een jeugdige weer opnieuw een relatie met andere jeugdigen en professionals aan moet gaan. Volgens de professionals was dat niet wenselijk geweest. Daarnaast hadden meerdere jeugdigen en een professional aangegeven dat het praktisch was om langer in de residentiële hulp te verblijven. Jeugdigen mochten namelijk in de instelling verblijven totdat zij bijvoorbeeld hun rijbewijs of schooldiploma hadden gehaald. Dit werd als erg fijn ervaren. Daarnaast werd gezegd door de professionals dat jeugdigen soms de mogelijkheid hadden om te verblijven in de residentiële hulp totdat ze zelfstandig konden gaan wonen. Dit zorgde voor stabiliteit en daar waren de jeugdigen erg blij mee.

Een aantal punten werden minder fijn ervaren wat betreft de stabiliteit van de hulp. Voornamelijk bij de alternatieve kleinschalige vorm van residentiële hulp hadden een aantal wisselingen van professionals en jeugdigen plaatsgevonden. Volgens zowel de jeugdigen als ouders werden de wisselingen als instabiel ervaren. Een ouder heeft aangegeven dat wijzigingen van jeugdigen en professionals binnen de residentiële hulp moeilijk waren voor de jeugdige. Een andere jeugdige gaf aan dat er een periode was waarin veel jeugdigen weggingen en veel nieuwe jeugdigen daarvoor in de plek kwamen. Deze jeugdige zei daarover onder andere “En toen kwam (naam jeugdige) en (naam jeugdige) drie dagen na elkaar, dus dat ging wel echt heel snel” (participant 1).

Tevredenheid met de hulp

Ten aanzien van de variabele tevredenheid met de hulp werden positieve en negatieve ervaringen genoemd door de jeugdigen, ouders en professionals. Eerst wordt ingegaan op de positieve ervaringen met de hulp om vervolgens de minder positieve ervaringen te

behandelen.

De meeste jeugdigen, ouders en professionals waren tevreden over de hulp. Aangegeven werd dat het fijn was dat een jeugdige een eigen plekje had. Het werd fijn ervaren dat een jeugdige zijn/haar eigen kamer in mocht richten, waardoor het eigen voelt en “niet het is jouw kamer en hier moet je het mee doen” (participant 1). Een ouder vond het fijn dat jeugdigen onderling contact hadden en leuke dingen deden. Een jeugdige gaf aan met een paar professionals te kunnen praten als er punten waren die de jeugdige kwijt wilde “wel een paar waar je echt mee kunt praten” (participant 4). Volgens een professional was het belangrijk om te investeren in de relatie met een jeugdige. Tevreden waren beide jeugdigen van het gezinshuis over het feit dat zij ‘gewoon’ konden zijn. Waarin dit gewoon zijn dan zit is lastig te definiëren, maar er werden wel een aantal redenen genoemd. Zo heeft een jeugdige genoemd dat het gezinshuis niet van de jeugdige profiteert, waar pleeggezinnen dat soms wel zouden doen volgens de jeugdige. Op de vraag wat de jeugdige fijn vindt aan het verblijf heeft een jeugdige gezegd “ja gewoon, ja hun” (participant 10). Verder is aangegeven dat het fijn was dat er geen zeurende groepsleiding aanwezig was en jeugdigen weten dat zij geholpen werden als dat nodig was. Een professional voegde nog toe dat een kleinschalige vorm meer zicht biedt op de jeugdigen dan op een groep, wat als prettig ervaren werd door zowel jeugdigen als professionals. Een jeugdige vergeleek de hulp met eerdere hulp en gaf daarbij aan tevreden te zijn over de hulp binnen het gezinshuis. Over de eerdere hulp op een groep zei de jeugdige het volgende “die begeleiders gaan ’s nachts gewoon weg natuurlijk en dan hebben ze hun eigen leven weer” (participant 8).

In de interviews zijn weinig negatieve punten over de alternatieve residentiële hulp en over het gezinshuis ten aanzien van de tevredenheid met hulp benoemd. Bij twee van de drie plaatsingen in de alternatieve vorm waren de betrokken participanten tevreden. Eén jeugdige en één ouder waren niet tevreden over de hulp. Deze ouder en jeugdige waren niet tevreden, omdat de vorm van residentiële hulp zich niet aan de, door de instelling zichzelf genoemde, open en transparante manier van werken hield volgens deze personen. De jeugdige gaf aan dat de jeugdige niet gezien en niet begrepen werd. De ouder zei dat de professionals de jeugdige niet goed konden motiveren en dat gesprekken en discussies niet werden aangegaan. De professional binnen het gezinshuis heeft slechts twee punten genoemd waarover de jeugdigen eventueel niet tevreden zouden zijn. Volgens de professional konden de jeugdigen vinden dat de problemen die zij hebben te langzaam afnemen en kunnen de regels als minder leuk ervaren worden. De jeugdigen binnen het gezinshuis noemden geen punten waar zij ontevreden over waren.

Doelrealisatie

De variabele doelrealisatie bestaat zoals in de methode is genoemd uit vier domeinen. Per domein wordt toegelicht wat de participanten over het desbetreffende domein hebben gezegd.

Het eerste domein gaat over hoe het welzijn zich in de anderhalf jaar hulp heeft ontwikkeld. Het (mentale) welzijn van vijf van de zes jeugdigen was in de loop van het verblijf toegenomen. Het grootste deel heeft zich heel positief ontwikkeld en is er dus in welzijn op vooruitgegaan. Met name de professional binnen het gezinshuis was erg enthousiast en blij over hoe de jeugdigen zich hebben ontwikkeld. Over deze positieve ontwikkeling zijn een aantal punten gezegd. Veel van de jeugdigen kwamen binnen met veel weerstand, waren strijdbaar en negatief. De meeste jeugdigen hadden moeite met het opbouwen van een goede relatie met andere jeugdigen en professionals. Een jeugdige gaf aan zich fijn te hebben gevoeld, terwijl deze persoon op voorhand het lastig vond om een band op te bouwen met mensen. Een andere jeugdige gaf aan minder angstig te zijn geworden en zei daarover dat de angst “belemmerd niet langer mijn dagelijks leven” (participant 8). Ook heeft een andere jeugdige zich positief ontwikkeld, omdat deze jeugdige minder vurig is geworden en meer eigenwaarde en zelfrespect heeft gekregen. Eén jeugdige gaf aan na anderhalf jaar hulp nog altijd veel depressieve klachten en flinke terugvallen te hebben. Een korte periode ging het beter, maar na anderhalf jaar verblijf heeft de jeugdige nog altijd een doodswens. De jeugdige zei dat het alleen maar slechter is gegaan in de loop van de tijd, maar deze persoon weet niet of dat door de verblijfplaats komt. De professional van deze jeugdige dacht dat een andere setting misschien passender zou zijn voor deze jeugdige.

Het domein dagelijks leven bestaat uit school, werk, hobby en sport, waarbij gekeken is hoe het dagelijks leven van een jeugdige veranderd of gelijk gebleven is. Op bepaalde punten zijn sommige jeugdigen niet veranderd. Een jeugdige heeft een tijdje school gevolgd maar dat is van korte duur geweest en vanwege allerlei problematiek zijn werk en sport niet van de grond gekomen. De jeugdigen binnen de alternatieve vorm hebben allemaal moeite met het volgen van onderwijs. Twee jeugdigen binnen het gezinshuis hebben school tijdens het verblijf heel goed opgepakt. Beide gingen niet naar school, maar er werd aangegeven dat zij inmiddels de opleiding bijna hebben afgerond. Een van de twee jeugdigen had voorafgaand aan het verblijf in de residentiële hulp veel problemen op en met school. Hierdoor was het in het begin van de residentiële hulp lastig om knop om te zetten. Het eerste halfjaar school was dan ook wel lastig gaf de jeugdige aan. De situatie van de meeste jeugdigen is na anderhalf jaar verblijf verbeterd. Een jeugdige had wel moeite om de vrije tijd in te vullen en vond het moeilijk om te gaan sporten. Deze jeugdigen onderneemt wel meer in

het dagelijks leven werd verteld.

Het domein realisatie ging in op de punten die de jeugdigen wel of niet hebben gerealiseerd tijdens het anderhalf jaar durende verblijf binnen de residentiële vorm. Hierbij gaat het om vaardigheden en punten die nog niet aan bod zijn gekomen in de vorige domeinen. Tijdens de anderhalf jaar dat de jeugdigen zijn verbleven binnen de hulp hebben zij ontzettend veel punten gerealiseerd. Of er bij aanvang van de hulp doelen zijn opgesteld en welke doelen dit zouden zijn is onbekend, waardoor het lastig is om te kijken of doelen wel of niet zijn behaald. In de interviews werd wel aangegeven wat een jeugdige wel en niet heeft geleerd. Zo is gezegd dat het communiceren met anderen bij veel jeugdigen is verbeterd. Een jeugdige binnen de alternatieve vorm had geleerd grenzen aan te geven en een sterkere eigen mening te vormen. Twee jeugdigen binnen het gezinshuis gaven aan te hebben gewerkt aan zelfverzorging. Een stukje zelfrespect bleef voor één van de jeugdigen wel lastig. Verder was het rationeel keuzes maken voor één van de jeugdigen moeilijk en een andere jeugdige vond het lastig om hulp te vragen. Bij een jeugdige waar het minder goed mee is gegaan, zijn kleine stapjes gemaakt in bijvoorbeeld het zelfstandig leren winkelen. Verder had deze jeugdige veel punten die op het oog simpel lijken niet gerealiseerd. De professional binnen het gezinshuis had vooral de focus op de punten die de jeugdigen bereikt hebben en minder op de punten die niet-gerealiseerd werden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit een opmerking zoals “als je nou ziet wat het gewone leven doet, doet zij het echt fantastisch” (participant 11). De professional gaf aan dat er echt wel verbeterpunten zijn en die worden dan ook wel benoemd door de professional. Deze positieve benadering van de professional leek erg bevorderlijk te zijn voor de ontwikkeling van de jeugdigen. In het vervolg van de resultaten is verder toegelicht wat bedoeld wordt met ‘positieve benadering’.

Het laatste domein van de doelrealisatie is toekomst. De jeugdigen, ouders en professionals hebben een aantal punten gezegd over het toekomstbeeld dat zij voor de jeugdigen voor ogen hebben. Vijf van de zes jeugdigen hadden op het moment van interviewen nagedacht over de (nabije) toekomst. Plannen werden, vaak in overleg met de professional en ouder(s), veelvuldig gemaakt. De helft van de jeugdigen wilden en kregen de mogelijkheid om binnen de hulpvorm te verblijven totdat zij zelfstandig of begeleid kunnen gaan wonen. De jeugdigen binnen het gezinshuis hebben meer over toekomstplannen en dromen verteld dan de jeugdigen binnen de alternatieve hulp. Zo wilde een jeugdige binnen het gezinshuis op een bepaalde leeftijd een gezinnetje stichten. Een andere jeugdige binnen het gezinshuis wilde rijk worden en was van plan om te gaan studeren in de nabije toekomst. De jeugdige zei hierover “ik onderschat echt niet de mensen die een eigen bedrijf ofzo

hebben. Want dat is allemaal echt heel tof, maar ehh ja ik weet niet. Toch klinkt het cooler als je bijvoorbeeld een studie hebt gedaan voor psychologie ofzo en dat je dat bent” (participant 8). Dit is een voorbeeld van hoe een deel van de jeugdigen bezig waren met de toekomst. Twee van deze jeugdigen binnen het gezinshuis wilden een eigen bedrijf starten. Eén professional van het gezinshuis had aangegeven dat de plannen niet altijd haalbaar en realistisch zijn, maar het feit dat toekomstplannen gemaakt worden en dat er gedroomd wordt over de toekomst op zichzelf heel positief is. Bij één jeugdige lukte het helemaal niet om naar de toekomst te kijken.

Contact

In dit kopje wordt ingegaan op de variabele contact. Binnen deze variabele is gekeken naar het contact dat een jeugdige met leeftijdsgenoten, professionals en familie heeft. Ook worden de ervaringen over de manier waarop de professionals zowel verbaal als non-verbaal de jeugdigen ondersteunen meegenomen binnen deze variabele. Een aantal punten zijn opgevallen en die worden hier genoemd.

De professionals hebben een aantal punten aangegeven over hoe zij communiceren met de jeugdigen. Eén professional probeerde een jeugdige bepaalde leermomenten te gunnen. Door niet altijd met de oplossing te komen moest een jeugdige zelf vragen gaan stellen en problemen oplossen. Daarbij werd wel afgewogen of het een leersituatie was of dat een jeugdige geholpen moest worden. De professional gaf aan dat de jeugdige zich hierdoor kon ontwikkelen. In de interviews van de participanten binnen de alternatieve vorm ging het relatief weinig over het contact tussen jeugdige en professional. De professional binnen het gezinshuis gaf aan dat zij soms een beetje moppert, maar nooit echt boos is. De positieve benadering richting de jeugdigen leek als prettig ervaren te worden door de jeugdigen. Het contact met de jeugdigen verliep heel soepel en de klik met de drie jeugdigen is gewoon goed, binnen het gezinshuis. Hierdoor voelde één jeugdige ook dat “wij zijn gewoon hun kinderen eigenlijk” (participant 10). Over het contact tussen de jeugdige en ouder(s) zijn de volgende punten benoemd door jeugdigen en professionals. Het contact met de ouders was en bleef in vele gevallen lastig. Een klein deel van de jeugdigen had beter contact met één of beide ouders, maar vaak ging het contact op en af. Het onderlinge contact tussen de jeugdigen werd in het algemeen positief ervaren, binnen beide vormen van verblijf. Eén jeugdige zei over het onderlinge contact tussen jeugdigen het volgende “Op een groep is dat anders, dan is het gewoon ja. Zoveel kinderen dat het niet boeit, maar hier woon je gewoon en dan gaat het weer op een groep lijken ofzo terwijl het gewoon een gezin is” (participant 10). Het contact met vrienden leek positiever ervaren te worden door de jeugdigen in het gezinshuis in vergelijking

met de jeugdigen in de alternatieve vorm. Daarbij viel op dat de jeugdigen binnen het gezinshuis sneller vrienden of vriendinnen meenemen naar de verblijfplaats.

Overeenkomsten tussen vormen van hulp

De bovenstaande resultaten hebben betrekking op een alternatieve kleinschalige vorm van residentiële hulp en een gezinshuis. De ervaringen van participanten uit de alternatieve kleinschalige vorm en de ervaringen van participanten uit het gezinshuis hebben een aantal overeenkomsten. De mogelijkheid tot langdurig verblijf werd als fijn ervaren door de jeugdigen, ouders en professionals binnen beide vormen. De hulp is stabiel ervaren mede doordat de jeugdigen wisten waar zij aan toe waren. Bekend was voor alle participanten, op één na, hoelang zij in principe kunnen en mogen verblijven. In beide vormen hebben de meeste jeugdigen en ouders gezegd dat er hulp geboden werd als daar om gevraagd werd. Dit was een punt waarover het grootste deel van de participanten tevreden was. Jeugdigen uit beide vormen hebben aangegeven dat zij de verblijfplaats als huiselijk hebben ervaren. De huiselijke sfeer bleek voor alle jeugdigen belangrijk te zijn en eigenlijk hebben bijna alle jeugdigen zich thuis gevoeld. Volgens sommige participanten is het verblijf als huiselijk ervaren door het kleinschalige karakter die beide vormen van hulp hebben. Jeugdigen, ouders en professionals hebben aangegeven dit kleinschalige namelijk als fijn te hebben ervaren.

Verschillen tussen vormen hulp

De ervaringen van de participanten binnen de alternatieve vorm van hulp verschillen op sommige gebieden van de ervaringen van participanten binnen het gezinshuis. Ten eerste hebben de jeugdigen binnen de alternatieve vorm meer wisselingen in personeel en medebewoners gehad. De professionals binnen het gezinshuis bleven hetzelfde, terwijl er een aantal veranderingen van professionals zijn geweest binnen de alternatieve vorm. Jeugdigen hebben dit als minder stabiel ervaren en hebben aangegeven moeite te hebben met wisselingen. Daarnaast waren de professionals binnen het gezinshuis dag en nacht aanwezig, omdat dit natuurlijk hun eigen leefomgeving is. Dit werd door één jeugdige aangegeven als heel fijn. De jeugdigen binnen het gezinshuis hebben ervaren ‘gewoon’ te kunnen zijn, dit werd minder aangegeven door de jeugdigen binnen de alternatieve vorm. Ook lijken de jeugdigen binnen het gezinshuis meer stappen te hebben gemaakt in doelrealisatie wat betreft bijvoorbeeld school en werk. De relatie of klik tussen jeugdige en professional en de manier van begeleiden door de professional binnen het gezinshuis lijkt een positief invloed te hebben op de jeugdigen. De professionals binnen het gezinshuis hadden een hele positieve benadering richting jeugdigen en dat werd als prettig ervaren. De begeleiding leek verder meer toekomstgericht te zijn binnen het gezinshuis. Dit verklaart mogelijk dat de participanten

binnen het gezinshuis meer (lange termijn) plannen hebben gemaakt en positiever naar de toekomst keken.

Discussie

Conclusie

In dit onderzoek is getracht een antwoord te verkrijgen op de vragen: *‘Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders en professionals in verschillende vormen van residentiële hulp ten aanzien van stabiliteit, tevredenheid met de hulp en doelrealisatie?’* en *‘Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende vormen van residentiële hulp?’* Uit de resultaten is gebleken dat beide vormen van residentiële hulp over het algemeen als stabiel en fijn ervaren zijn door de jeugdigen en ouders. De mogelijkheid tot langdurig verblijf speelt daarbij een belangrijke rol. Wisselingen van professionals en jeugdigen binnen de vorm van hulp zijn als minder prettig ervaren. Zowel de meeste jeugdigen als ouders zijn tevreden over de hulp, omdat de professionals altijd voor de jeugdigen klaar stonden. Het kleinschalige karakter van beide vormen van residentiële hulp zorgde volgens een aantal jeugdigen voor een huiselijke sfeer en dat was fijn. Het welzijn van de jeugdigen is toegenomen of stabiel gebleven. De jeugdigen hadden stappen gezet in het functioneren in het dagelijks leven en hadden deels plannen gemaakt voor de toekomst. Veel punten zijn verbeterd of hebben jeugdigen bereikt en dus kan gezegd worden dat de doelrealisatie positief ervaren is. Uit de resultaten is gebleken dat een vierde variabele invloed heeft gehad op hoe de residentiële hulp is ervaren. Deze variabele was ‘contact’ en is door de jeugdigen, ouders en professionals verschillend ervaren. Het contact tussen jeugdigen en professionals is binnen het gezinshuis fijner ervaren dan binnen de alternatieve vorm van residentiële hulp. Ten slotte is gebleken dat de ervaringen van de participanten in deze twee verschillende vormen redelijk vaak overeenkwamen en soms verschilden. De variabelen stabiliteit en tevredenheid met de hulp kwamen grotendeels overeen. De variabelen doelrealisatie en contact zijn anders ervaren in de verschillende vormen, omdat binnen het gezinshuis meer gerealiseerd leek te zijn en het contact tussen jeugdige en professional beter leek te verlopen in het gezinshuis.

Reflectie

Van de alternatieve vorm van residentiële hulp, binnen het huidige onderzoek, werd verwacht dat het stabiliteit zou bieden aan jeugdigen en ouders. De alternatieve vormen van residentiële hulp zijn namelijk gericht op stabiliteit en toekomstperspectief (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport, 2018). Stabiliteit als doel van de alternatieve vormen lijkt behaald te zijn, omdat de hulp als stabiel is ervaren door de meeste jeugdigen. De hulp binnen

het gezinshuis is ook als stabiel ervaren. Hierdoor zou gesuggereerd kunnen worden dat alternatieve vormen van residentiële hulp overbodig zijn, omdat gezinshuizen deze stabiliteit ook kunnen bieden. Echter, een gezinshuisplaatsing wordt regelmatig vroegtijdig beëindigd, omdat de plaatsing van een jeugdige de ontwikkeling van de biologische kinderen binnen het gezin soms negatief beïnvloed volgens ouders (Serbinski & Shlonsky, 2014). Als gevolg moeten jeugdigen overgeplaatst worden, wat ervoor kan zorgen dat een gebrek aan stabiliteit ontstaat. Gebrek aan stabiliteit heeft daarbij doorgaans een negatief effect op bijvoorbeeld het welzijn van een jeugdige (Strijker et al., 2008; Thoburn, 2016). Een instabiele situatie is precies wat niet wenselijk is voor kwetsbare jeugdigen en waar de alternatieve vormen op in willen springen.

Een mogelijke verklaring voor de (relatief) positieve ervaringen van de jeugdigen, ouders en professionals zou kunnen liggen in het kleinschalige karakter van de geïncorporeerde vormen. Uit recent onderzoek van Nijhof et al (2020) lijkt hulp in de vorm van kleinschalige groepen veelbelovend. Zowel jeugdigen als professionals lijken meer rust en veiligheid binnen deze kleinschalige vormen te ervaren (Nijhof et al., 2020). De alternatieve vorm van residentiële hulp en het gezinshuis zijn dan ook heel anders dan leef- en behandelgroepen, die veel grootschaliger zijn (NJI, 2022).

Een andere verklaring voor de positieve ervaringen, met name in het gezinshuis, zou de manier kunnen zijn waarop de professional contact had met de jeugdigen. In het gezinshuis is de variabele contact veelvoudig naar voren gekomen en dat had verwacht kunnen worden op basis van de literatuur. Elementen die belangrijk lijken te zijn in hoe residentiële hulp ervaren wordt zijn bijvoorbeeld het opbouwen van een vertrouwensband met de professional, de mogelijkheid tot normaliseren en een goede afstemming tussen jeugdigen en professional (Nijhof et al., 2020). Deze elementen hebben allemaal te maken met de manier waarop er contact is tussen de jeugdigen en professional.

Het grootste deel van de jeugdigen heeft een aantal doelen gerealiseerd, maar een klein deel van de jeugdigen heeft dit minder gedaan. De ene jeugdige ontwikkelt zich sneller of in grotere stappen dan een andere jeugdige. Het zou mogelijk kunnen zijn dat een enkele jeugdige zich, pas na anderhalf jaar residentiële hulp of later, op het gebied van dagelijks leven, school, werk en sport heeft ontwikkeld. In dat geval is die ontwikkeling niet meegenomen in het onderzoek. Het wel of niet realiseren van doelen is daarbij onder andere afhankelijk van de leefomgeving, omdat jeugdigen bijvoorbeeld niet (te veel) gedwongen moeten worden om te veranderen of bij het leren van dingen (Ryan & Deci, 2000). Een goed klimaat of milieu dat intrinsieke motivatie stimuleert is belangrijk om doelen te behalen (Van

der Helm, 2009). In de resultaten kwam duidelijk naar voren dat de jeugdigen in het gezinshuis niet werden gedwongen en positief gemotiveerd werden. Deze jeugdigen voelden zich thuis en hadden veel vrijheid en ondersteuning als zij dat nodig hadden. Dit verklaard mogelijk het realiseren van veel punten op alle domeinen van doelrealisatie.

Krachten

Het huidige onderzoek heeft voor meer wetenschappelijke kennis gezorgd over de ervaringen die zowel jeugdigen, ouders als professionals hebben over met name alternatieve kleinschalige vormen van jeugdhulp. Vanwege de recente start van deze vormen is hier relatief weinig over bekend. De leidraad voor het interview is opgesteld op basis van literatuur en vragen uit de Kidscreen-10. De Kidscreen-10 is gekwalificeerd als valide instrument voor het meten van welzijn (Ravens-Sieberer et al., 2010). Ten slotte is gebruik gemaakt van meerdere perspectieven, waardoor de ervaringen nog completer in beeld worden gebracht (Van Yperen et al., 2017). Ouders kunnen anders tegen dingen aankijken dan jeugdigen en professionals kunnen weer een andere opvatting of mening hebben over dezelfde situatie. Niet alle jeugdigen worden vrijwillig uithuisgeplaats. Het (gedwongen) uithuisplaatsen van een jeugdige kan voor ouders heel pijnlijk, moeilijk en verdrietig zijn (Buchbinder & Barequet-Moshe, 2011). Dit kan van invloed zijn op hoe de residentiële hulp wordt ervaren door bijvoorbeeld ouders.

Beperkingen

Het onderzoek bevat een aantal inhoudelijke en methodologische beperkingen. In het huidige onderzoek is doelrealisatie opgesplitst in een aantal domeinen, ook wel subdoelen genoemd. Echter, het is moeilijk om te achterhalen of deze subdoelen in meer of mindere mate zijn gerealiseerd. Dit komt doordat de doelen die jeugdigen, ouders en professionals bij aanvang van de hulp hadden onbekend waren. Niet zeker is verder of de veranderingen in bijvoorbeeld het welzijn en dagelijks leven veroorzaakt zijn door de residentiële hulp. Er kunnen alternatieve verklaringen zijn voor de verandering(en), zoals leeftijd, geslacht en of eerdere uithuisplaatsingen (Van Yperen et al., 2017). Een andere beperking is het includeren van slechts twee vormen van residentiële hulp in het onderzoek. De resultaten zijn gebaseerd op één alternatieve vorm van residentiële hulp en één gezinshuis, waardoor dit mogelijk niet representatief is voor de anderen instellingen met dezelfde vorm van hulp. Daarnaast hebben een beperkt aantal jeugdigen, ouders en professionals geparticipeerd. De participanten zijn hierdoor mogelijk niet representatief voor de populatie. De ervaringen ten aanzien van de variabele contact zijn mogelijk incompleet doordat niet specifiek is gevraagd naar deze variabele en dat is dus ook een beperking. Ten slotte is een beperking dat 50% van de

participanten een professional is. De bijdrage in hoe de vormen zijn ervaren is hierdoor relatief groot. Daarbij evalueert de professional tijdens het interview ook deels zijn of haar eigen functioneren. Mogelijk is de professional hierdoor iets positiever over de hulp of minder kritisch naar de verleende hulp richting de jeugdigen. Om een objectiever beeld te krijgen van de ervaringen over de hulp was het nuttig geweest om meer ouders te includeren.

Aanbevelingen vervolgonderzoek

Op basis van dit onderzoek en het recente onderzoek van Nijhof et al (2020) lijkt contact een belangrijke variabele te zijn in hoe residentiële hulp ervaren wordt. Ten eerste wordt daarom aanbevolen om vervolgonderzoek te doen naar hoe en in welke mate de variabele ‘contact’ invloed heeft op de ervaringen in verschillende vormen van residentiële hulp. Daarbij zal wellicht eerst onderzocht moeten worden hoe de variabele ‘contact’ te concretiseren. Ten tweede wordt aanbevolen om in vervolgonderzoek meer en verschillende vormen van residentiële hulp te includeren. Hierdoor kunnen de uitkomsten van gezinshuizen, alternatieve vormen van residentiële hulp en reguliere vormen van residentiële hulp met elkaar vergeleken worden. Daarnaast kan, door het includeren van meerdere en verschillende residentiële instellingen, een representatiever beeld verkregen worden van de ervaringen over de vormen. Eén gezinshuis of één alternatieve vorm hoeft namelijk niet een juiste afspiegeling te zijn voor die vorm van residentiële hulp in het algemeen. Ten slotte wordt aanbevolen om de participanten na verloop van tijd, bijvoorbeeld een jaar, opnieuw te benaderen voor een interview. Op die manier kan gekeken worden hoe het vervolg van de hulp (dus na anderhalf jaar) is ervaren. Ook kan gekeken worden naar hoe het met de jeugdigen is gegaan die de residentiële hulp hebben verlaten.

Aanbevelingen praktijk

Voor de praktijk van de residentiële hulp wordt aanbevolen om de focus te leggen op stabiliteit. Zowel de jeugdigen als ouders hebben ook in dit onderzoek stabiliteit als fijn ervaren. Daarbij is het aan te raden om te in te zetten op de mogelijkheid tot langdurig verblijf in de residentiële hulp. Door het mogelijk te maken voor iedere jeugdige om te mogen blijven op de plek waar zij zitten, ook na het achttiende levensjaar, wordt de stabiliteit van de plaatsing bevorderd. Daarbij is het belangrijk om de wisselingen van personeel en jeugdigen zo veel mogelijk te beperken. Aanbevolen wordt dan ook om zo veel mogelijk vaste werknemers aan te stellen en de groepen jeugdigen klein te houden. Vast personeel en kleine groepen zorgen voor continuïteit en stabiliteit (Thoburn, 2016).

Referenties

- Bartelink, C., ten Berge, T., van Vianen, R. (2017). *Richtlijnen uithuisplaatsingen voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut.
- Barth, R.P. (2002). *Institutions vs. foster homes: The empirical base for the second century of debate*. Chapel Hill, NC: Annie E. Casey Foundation, University of North Carolina, School of Social Work, Jordan Institute for Families
- Buchbinder, E. & Barequet-Moshe, O. (2011). Hope and siege: The experiences of parent whose children were placed in residential care. *Residential Treatment for Children & Youth*, 28, 120-139.
- CBS. (2021). Centraal Bureau voor de Statistiek. *StatLine: Jongeren met jeugdzorg in natura; persoonskenmerken* (peildatum, 2015-2020).
Geraadpleegd op 19 februari 2022, van
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82969NED/table?ts=1528190060326>
- Christiansen, O., & Havik, T., & Anderssen, N. (2010). Arranging stability for children in long-term out-of-home care. *Children and Youth Services Review* 32, 913-921.
- Commissie Samson. (2012). *Omringd door zorg. Toch niet veilig*. Amsterdam, Nederland: Uitgeverij Boom.
- De Lange, M., Addink, A., Haspels, M., & Geurts, E. (2015). *Richtlijn residentiële jeugdhulp voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut.
- De Valk, S., Kuiper, C., Van der Helm, G. H. P., Maas, A. J. J. A., & Stams, G. J. J. M. (2017). Repression in residential youth care: a qualitative study examining the experiences of adolescents in open, secure, and forensic institutions. *Journal of Adolescent Research*, 34(6), 757-782. doi: 10.1177/0743558417719188
- Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research*. 6th edition. Sage publications.
- Exalto, J., Bekkema, N., de Ruyter, D., Rietveld- van Wingerden, M., de Schipper, C., Oosterman, M., & Schuengel, C. (2019). *Sectorstudie Geweld in de residentiële jeugdzorg*. Amsterdam, Nederland: Vrije Universiteit Amsterdam.

- Grietens, H., Knorth E., Barth, R., Cummings, M., Stein, M., Courtney, M., & Bravo, A. (2015). *Therapeutic Residential Care For Children and Youth: Developing Evidence-Based International Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2010). *Qualitative research methods*. London: Sage
- Kleinrahm, R., Keller, F., Lutz, K., Kölch, M., & Fegert, J. M. (2013). Assessing change in the behavior of children and adolescents in youth welfare institutions using goal attainment scaling. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 7(1), 33. <https://doi.org/10.1186/1753-2000-7-33>
- Knorth, E. J., Harder, A. T., Zandberg, T., & Kendrick, A. J. (2008). Under one roof: A review and selective meta-analysis on the outcomes of residential child and youth care. *Children and youth services review*, 30(2), 123-140. doi: 10.1016/j.chilyouth.2007.09.001
- Konijn, C., & Steege, M. van der (2013). *Een beter aanbod voor langdurige uithuisgeplaatste kinderen. De residentiële hulp van Spirit jeugd en opvoedhulp herzien*. Jeugdkennis, Verdieping voor professionals. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van www.jeugdkennis.nl.
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of children in foster care, family-style group care, and residential care: A scoping review. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2357-2371.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport. (2018). *Rapport eerste evaluatie jeugdwet*. Den Haag, Nederland: ZonMv.
- Nijhof, K. S., Laninga-Wijnen, L., Mulder, E., Van Domburgh, L., Popma, A., & Konijn, C. (2020). Kleinschalige groepen binnen de jeugdhulp: een eerste verkenning. *Kind en adolescent*, 41(2), 187-204. <https://doi.org/10.1007/s12453-020-00236-6>
- NJI. (2019). Nederlands Jeugdinstituut. *Speerpunten voor residentiële jeugdhulp*. Geraadpleegd op 24 februari 2022, van <https://www.nji.nl/publicaties/speerpunten-voor-residentiele-jeugdhulp>
- NJI. (2022). Nederlands Jeugdinstituut. *Kleinschalige vormen van verblijf*. Geraadpleegd op juni 2022, van <https://www.nji.nl/residentiele-jeugdhulp/vormen-van-kleinschalig-verblijf>

- Ramnerö, J., & Jansson, B. (2016). Treatment goals and their attainment: a structured approach to assessment and evaluation. *The Cognitive Behaviour Therapist, 9*.
<https://doi.org/10.1017/s1754470x15000756>
- Ravens-Sieberer, U., Erhart, M., Rajmil, L., Herdman, M., Auquier, P., Bruil, J., Power, M., Duer, W., Abel, T., Czemy, L., Mazur, J., Czimbalmos, A., Tountas, Y., Hagquist, C., & Kilroe, J. (2010). Reliability, construct, and criterion validity of the KIDSCREEN-10 score: a short measure for children and adolescents' well-being and health-related quality of life. *Quality of Life Research, 19*(10), 1487-1500.
<https://doi.org/10.1007/s11136-010-9706-5>
- Riemersma, Y. (forthcoming). *Onderzoek naar de uitkomsten van alternatieve vormen van residentiële jeugdhulp*. Promotieonderzoek Universiteit van Groningen, Gedrags- en Maatschappijwetenschappen.
- Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2012). *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data* (3th edn). London: Sage.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist, 55*, 68-78.
- Serbinski, S., & Shlonsky, A. (2014). Is it that we are afraid to ask? A scoping review about sons and daughters of foster parents. *Children and Youth Services Review, 36*, 101-114. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.10.023>
- Strijker, J., Knorth, E., & Knot-Dickscheit, J. (2008). Placement history of foster children: A study of placement history and outcomes in long-term family foster care. *Child Welfare, 87*(5), 107-124.
- Ten Brummelaar, M. D. C., Post, W. J., Arkesteijn, P. A., Kalverboer, M. E., Harder, A. T., & Knorth, E. J. (2018). Perceived living conditions of young people in secure residential care: Psychometric properties of the Best Interest of the Child- Self-Report Questionnaire (BIC-S). *Child Indicators Research, 11*(4), 1175-1192.
 doi: 10.1007/s12187-017-9460-0
- Thoburn, J. (2016). Residential care as a permanence option for young people needing longer-term care. *Children and Youth Services Review, 69*, 19-28.
 doi: 10.1016/j.childyouth,2016.07.020

- Van der Helm, G. H. P., Stams, G. J. J. M., & Van der Laan, P. H. (2011). Measuring group-climate in a forensic setting. *The Prison Journal*, 91, 158-177.
- Van Yperen, T., De Wilde, E.J., Keuzenkamp, S. (2014). Outcome in zicht. Werken met prestatie indicatoren in de jeugdhulp. Nederlands Jeugdinstituut.
- Van Yperen, T., Veerman, J. W., Bijl, B. (2017). *Zicht op effectiviteit: Handboek voor resultaatgericht ontwikkelen van interventies in de jeugdsector*. Rotterdam, Nederland: Lemniscaat.
- Verenigde Naties (1989). *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Geraadpleegd op 20 februari 2022, van <https://www.dekinderombudsman.nl/system/files/inline/Blauwe-boekje-Kinderrechtenverdrag.pdf>

Bijlage A

Interviewleidraad Kind

Kind:

Dag ...

We hebben nu een aantal vragenlijsten ingevuld over hoe het met jou gaat en hoe jij het hier ervaart. Ik zou jou graag nog een aantal vragen stellen over hoe het met jou is gegaan sinds je bij [plek start onderzoek] bent komen wonen. Vind je dat goed?

Doelrealisatie:

Hoe is het met jou gegaan sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

Hoe je je gevoeld sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

➔ Eventueel vragen naar school/werk, vrije tijd, sociaal netwerk, extra hulp indien de jongere dit zelf niet aangeeft

Tevredenheid hulp:

Jij woont hier nu maanden. Hoe heb jij de hulp hier tot nu toe ervaren? Wat vond je fijn, wat vond je niet fijn?

[bij instabiel verblijf]; hoe kijk je terug op de verschillende woonplekken? Wat heeft hiervoor gezorgd?

Stabiliteit:

Bij stabiliteit verblijf: Jij verblijft hier nu 1,5 jaar, hoe is dat voor jou?

Bij instabiel verblijf: Jij bent sinds de start van het onderzoek .. keer verhuisd, hoe is dat voor jou? Hoe vond je dat?

Hoe kijk jij naar de toekomst?

Bijlage B

Interviewleidraad professionals en ouders

Professional /ouder:

Dag ...

u/Je hebt nu een aantal vragenlijsten ingevuld over hoe het met [kind] gaat en hoe hij/zij het hier ervaart. Ik zou u/jou graag nog een aantal vragen stellen over hoe het met [kind] is gegaan sinds hij/zij is gestart met het onderzoek [mogelijk] bij jullie is komen wonen. Vind u/je dat goed?

Doelrealisatie:

Hoe is het met [kind] gegaan sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

Hoe heeft [kind] zich gevoeld sinds [de start van het onderzoek/eerste plek]?

→ Eventueel vragen naar school/werk, (vrije tijd), sociaal netwerk, extra hulp

Tevredenheid hulp:

[kind] woont hier nu maanden. Hoe heeft [kind] het hier ervaren? Wat vindt hij/zij fijn? En niet fijn?

[bij instabiel verblijf – alleen ouders]; hoe kijk uw kind (en u) terug op de verschillende woonplekken? Wat heeft hiervoor gezorgd?

Stabiliteit:

Bij stabiliteit verblijf: [kind] woont hier nu 1,5 jaar; hoe is dat voor hem/haar?

Bij instabiel verblijf (kan alleen bij ouder): [kind] is sinds de start van het onderzoek ... keer verhuisd, hoe is dat voor hem/haar?

Voor pm'er bij instabiel verblijf:

Bij verhuizing jeugdige: [kind] is verhuisd, hoe is dat voor hem/haar?

Bij instabiliteit verblijf (bij laatste pm'er): [kind] woont hier nu ... maanden; hoe is dat voor hem/haar?

Hoe kijkt hij/zij naar de toekomst?